

THEMA: ANGST EN MOED

Judith Herzberg, Rooster – 2
 Angst en verbondenheid – 3
 Vele gezichten – 4
 Uit de kerkenraad – 6
 In Memoriam – 7
 Gemeente in beweging – 8
 Column – 9
 Collectebestemmingen – 10
 Agenda – 11
 Kerkdiensten – 12
 Lied van de maand – 12

‘Boeit onze toekomst je iets?’

Interview door Marijke Verduyn

Yanna (14), Geertje (13) en Isabelle (14) staakten twee weken om aandacht te vragen voor het klimaat

De drie kennen elkaar van school. En ze ondernamen al vaker acties. Zo richtten ze een jaar geleden al samen een youtubekanaal op: **Dat kan anders**. ‘We hadden een keer een ijsje gehaald en toen liet Geertje ons een foto zien van Freek Vonk die gewoon haaien-vinnen in een winkel kon kopen – ook van bedreigde haaien. Dat vonden we heel erg. En toen kwamen we op het idee om een Youtubekanaal te maken waarvoor we video’s maken over dingen die volgens ons anders moeten. We hebben al vaker gedemonstreerd en daar flimpjes van gemaakt. Bijvoorbeeld tegen de groei van de luchtvaart. We maken de filmpjes allemaal zelf. We filmen met z’n drieën en Yanna edit.’

Gretha

Yanna’s vader las op de website van het NOS-journaal over de Zweedse Gretha, die weigert naar school te gaan omdat de politiek het klimaatprobleem niet serieus neemt. ‘Hij vond dat een heel goede actie en wij dachten meteen: dat is een goed idee voor Dat kan anders.’ Toen hoorde Yanna, die lid is van Pink – de jongerenorganisatie van de Partij voor de Dieren – dat een aantal jongeren van Pink ook ging staken als steun voor Gretha. Ze belde meteen de anderen: daar moeten we morgen heen. Een tweede telefoontje ging naar school: we komen morgen niet, want we gaan staken voor het milieu.

Waarom besloten jullie mee te staken?
 Om Gretha te steunen. We kijken best tegen haar op.

Hoe reageerde de school?

De school stond er meteen achter. We hebben uiteindelijk twee weken gestaakt. Op een dag waren we maar met z’n vieren en toen hebben we iemand van school gebeld of er nog mensen wilden komen en toen mochten van school mensen die wilden met ons meestaken. En toen sommige mensen tegen ons zeiden: ‘jullie onttrekken je aan de leerplicht’, kwam onze leraar aardrijkskunde onze groep een les geven over het klimaat.

En toen gingen jullie op de stoep tegenover het parlement zitten?

Ja, we sloten ons aan bij de jongeren die daar al zaten. Met zelfgemaakte bordes zoals Boeit onze toekomst jullie eigenlijk iets? Die hebben we heel vaak opnieuw moeten maken, want het ging regenen.

Lees verder op pagina 2

Vervolg van pagina 1

Hoe waren de reacties?

De meeste mensen waren heel positief. We kregen veel duimpjes. Of ze zeiden dat we goed bezig waren. Sommige mensen zeiden: 'door jullie krijgen we weer vertrouwen in de toekomst.' Er kwam heel lief een jongetje met z'n moeder langs met zelfgebakken koekjes. En we kwamen op het Jeugdjournaal. Een enkeling was negatief: wat hebben we aan jullie als jullie niet naar school gaan?

Kwamen er nog politici langs?

Heel veel. Jesse Klaver, Mark Rutte, Marianne Thieme en Buma bijvoorbeeld.

Wat zeiden zij?

Nou, ze zeiden niet veel. 'Goed bezig', zeiden ze en dan maakten ze een foto met ons en gingen weer verder. We hebben niet het gevoel dat ze er veel mee deden.

Hebben jullie het gevoel dat jullie actie invloed heeft gehad?

We merkten dat veel mensen het

goed vonden. We hebben wel indruk gemaakt en mensen bewuster gemaakt.

Wat zouden jullie willen bereiken?

Oei, dat is best een moeilijke vraag. In ieder geval dat mensen het klimaat serieus nemen. En dat ook in de Tweede Kamer: dat mensen bewuster worden en het tot een belangrijk punt maken.

En dat treintickets goedkoper worden dan vliegtickets en bio-industrieveles duurder dan biologisch vlees.

Hebben jullie het gevoel dat jullie toekomst volwassenen voldoende bezig houdt?

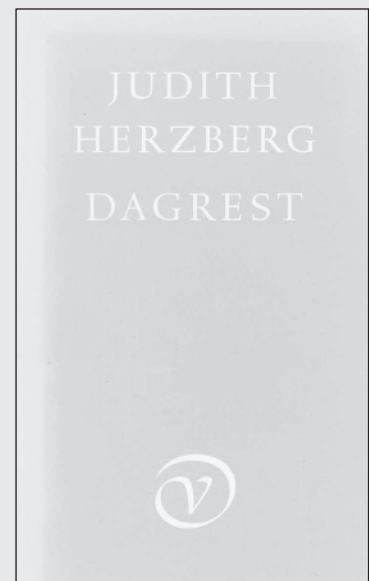
Bij burgers hebben we dat gevoel wel. Maar bij Kamerleden vragen we ons dat af. Het klimaat is heel belangrijk voor onze toekomst. De volwassenen die nu beslissingen nemen, hebben daar minder last van. Daarom wilden wij er aandacht voor vragen.

Een filmpje over de staking van Yanna, Geertje en Isabelle staat op hun eigen Youtubekanaal

De website Zin in opvoeding

www.zininopvoeding.nl is opgezet door het Apostolisch Genootschap, de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Vrijzinnigen Nederland en de Vereniging van Vrijzinnige Protestanten. Wij vinden het belangrijk geïnspireerd en zinvol te leven. Daarbij verstaan we ons respectvol én vrij met onze eigen en elkaars tradities. Wij zijn met deze site gestart omdat onze maatschappij steeds individualistischer en virtueeler wordt. Dat is niet goed of fout. Maar het heeft wel consequenties voor de opvoeding van onze kinderen. Met deze site willen we ouders en opvoeders met elkaar verbinden door persoonlijke verhalen en inspiratie bij de opvoeding – niet meer en niet minder.

Judith Herzberg

Rooster

Angst wordt het vroegste wakker.
Wekt dan verstand en plannen voor
de dag, die dekken hem nog even toe.
Waarom kan kalmte niet eens eerder
opstaan, of
het verheugen, waarom is angst zo
onbeheerst zo ijverig?
Juf juf ik was het eerst.
Ja hoor dat heeft de juf gemerkt.
Ga nou maar rustig naar je plaats en
praat niet voor je beurt.
Vanmiddag, bij geschiedenis,
mag je alles vertellen wat je weet,
wat vroeger is gebeurd.

Uit 'Dagrest' (1984).

Angst en verbondenheid

Door Machteld Stam

Beelden op het journaal in september toonden een felle uitslaande brand in een kerk in Amstelveen. Omstanders stonden met ontzetting en ongeloof naar de vuurzee in hun kerk te kijken. Sommige mensen huilden. "Ik ben gedoopt, ik ben gevormd. Alles heb ik meegemaakt in die kerk." vertelde een geëmotioneerde parochiaan aan de verslaggever. En, met een blik op de vlammen: "Dat doet je wat... Wel twee keer wat."

Ook voor veel doopsgezinden geldt dat ze alles hebben meegemaakt in de kerk. Van vieren, je doop, tot aan rouwen, de uitvaart van je echtgenoot of goede vriend. Je hoeft het dan ook niet letterlijk te hebben meegemaakt om de reactie van de huilende omstanders bij de kerk te begrijpen. Je moet er toch niet aan denken dat de kerk die je zo dierbaar is in vlammen opgaat? En toch leeft die angst bij sommigen.

Onze doopsgezinde geloofsgemeenschap kampt met krimp. En ook de vergrijzing neemt toe. Dat leidt in tal van gemeenten, ook in de VDGA, niet alleen tot een dalend aantal leden, maar in sommige gevallen ook tot een vermindering van de participatie van gemeenteleden en tot teruglopende financiën. Dan kan de situatie zich voordoen dat er keuzes gemaakt moeten worden. Maar ook dat de angst je om het hart slaat. 'Wat gebeurt er met onze gemeente als wij geen eigen kerkgebouw meer hebben? En hoe houden we het doopsgezinde geluid gaande?'

In mijn werk als consulent gemeenteopbouw ben ik een tijdje opgelopen met

een gemeente die voor dergelijke vragen stond. Deze gemeente kwam tot het moeilijke besluit om het kerkgebouw te verkopen. Behalve dat tijd en energie werd gestoken in het zakelijke proces – hoe gaan we het kerkgebouw verkopen, aan wie en voor welke prijs – was er ook ruim aandacht voor het emotionele proces in de gemeente.

Regelmatig werden bijeenkomsten belegd die gingen over de op handen zijnde verkoop. De gemeente werd daar door de kerkenraad op de hoogte gebracht van de stand van zaken. Vragen konden gesteld worden: 'Waar moeten we naartoe als onze kerk verkocht wordt?' Maar er was vooral aandacht voor de verschillende emoties. Dat varieerde van nuchterheid, het is zoals het is, tot aan verdriet over wat verloren ging. Maar ook was er ruimte voor angst, hoe moet dat straks met onze gemeente, weerstand, ik zeg mijn lidmaatschap op als de kerk verkocht wordt, of zelfs boosheid.

Gaandeweg het proces begon zich langzamerhand een verandering af te tekenen. Leden deden de kerkenraad

concrete suggesties over ruimten waar de gemeente na de verkoop al dan niet tijdelijk onderdak zou kunnen vinden. Een paar doeners boden spontaan aan om een inventarislijst van de kerk te maken en te helpen met verhuizen. En een paar verspieters namen het voortouw om gesprekken met andere naburige geloofsgemeenschappen te voeren om te onderzoeken of er mogelijkheden tot samenwerking waren. Daar doorheen ontspon zich in deze gemeente, waar in het verleden best weleens een onvertogen woord was gevallen, een verbondenheid. Die verbondenheid droeg er aan bij dat deze gemeente de moed kreeg om open te staan voor andere mogelijkheden in de toekomst.

Zo kwam er ruimte voor nieuwe ideeën, dat leidde tot enthousiasme en nieuw energie. De vlam van deze gemeente doofde niet maar wakkerde weer aan. Dat deed mij wat... Wel twee keer wat.

Machteld Stam, consulent gemeenteopbouw Algemene Doopsgezinde Sociëteit

Vele gezichten

In de komende tijd willen we verschillende leden, vrienden en belangstellenden, zowel jong als oud, aan het woord laten in de nieuwe rubriek: Vele gezichten. De keuze wordt gemaakt door de redactie. Deze maand Wytske Kist.

Wytske Kist

Wytske Kist:

De mensen vertrouwen elkaar te weinig

Door Dirk Visser

AMSTERDAM – “In het onderwijs en in de zakelijke wereld bestaat een overmatige neiging om elkaar niet te vertrouwen en alles vast te willen leggen, alsof het dan alleen waar kan zijn. Dat stuit me tegen de borst. Ook moet alles getest worden. Elkaar gewoon vertrouwen lijkt weinig meer voor te komen, terwijl vertrouwen juist vaak het enige dat nodig is voor een goede samenwerking. Het Meerpadkerkje is een plek die veel ruimte biedt om meer vertrouwen te laten ontstaan.”

Aan het woord is Wytske Kist (43), die zeer betrokken is bij de activiteiten van het Meerpadkerkje. Na het Rijnlans Museum studeerde zij aan de Universiteit van Amsterdam af op Europees recht met een scriptie over het Verdrag van Nice uit 2001, waarbij de lidstaten een hervorming van de spelregels binnen de Europese Unie afspraken. Daarbij studeerde zij ook in Berlijn Europees recht. “De Muur was toen tien jaar ervoor gevallen, maar je voelde er de Europese geschiedenis duidelijk.”

“Ik ben altijd heel erg geïnteresseerd geweest in staatsrecht en bestuurlijke processen. Na mijn studie heb ik stage gelopen bij de Europese Commissie bij het Directoraat-Generaal dat zich bezighield met de uitbreiding van de Europese Unie. De Oostbloklanden waren er toen nog niet bij.

Vervolgens stapte ik over naar de Tweede Kamer, waar ik fractiemedewerker van de VVD was. Ik heb er veel geleerd hoe de politiek werkt. Het was een tumultueuze tijd met de moord op Theo van Gogh en op Pim Fortuyn en de ophef rond Ayaan Hirsi Ali. Daarna was ik politiek assistent van staatssecretaris Atzo Nicolai, die belast was met Europese samenwerking.

Na de politiek kwam de public relations in beeld. Ik werkte voor het vooraanstaande bureau van Pierre Huyskens en Dig Isth. Het lobbyen was vooral op Den Haag gericht. Klanten waren onder meer de Engelse krant *The Economist*, een drinkwaterbedrijf uit Gouda en

Barclays Bank die ABN Amro wilde overnemen. Ik moest bankmedewerkers voorbereiden op gesprekken met Kamerleden, ook om vertrouwen te winnen dat het hun om de lange termijn te doen was.

De overgang van de politiek naar de kleine wereld van de woningbouwcorporatie Ymere was groot. Bij de Postcodeloterij heb ik gelobbyd voor de kansspelwetgeving opdat de gokbazen de markt niet op zouden komen en goede doelen eronder zouden lijden. Mijn voorlopig laatste halte was hoofd communicatie bij StartupDelta, een privaat-publieke samenwerking om het Nederlandse innovatie- en startupklimaat te versterken, en waar prins Constantijn momenteel het boegbeeld van is. Op het ogenblik doe ik veel free lance-opdrachten.

Coen en ik zijn anderhalf jaar geleden door Essemie getrouwd. Daarna ben ik Vriend van de Gemeente geworden en tevens actief in de kerk. We leerden Essemie kennen nadat we uit de Indische buurt naar Noord waren verhuisd. Ik kreeg een flyer over kinderdien-

sten in het Meerpadkerkje onder ogen en dacht: 'Dit is het juiste op het juiste moment'. Ik ga heel graag eens per veertien dagen naar de kerk voor de bezinning.

Een en ander is eigenlijk heel geleidelijk gegaan. In het begin ging ik alleen maar naar de diensten. Ik kende alleen Essemie. Langzamerhand leerde ik meer mensen kennen en hielp ik mee het Meerpadcafé te organiseren. Er kwam een musical waar ook kinderen aan meededen. Zo werd de hele familie bij de kerk betrokken. Onze kinderen Anna (9 jaar), Elisabeth (7 jaar) en Julia (4 jaar) zijn alle drie betrokken bij het jeugdwerk. Door ons trouwen leerde ik Essemie nog beter kennen.

Ik vind het ontzettend prettig eens per twee weken met enerzijds afstand en anderzijds diepgang naar levensthema's te kijken in het licht van de Bijbelse verhalen. Dat biedt perspectief en geeft energie voor de nieuwe week. Ik vind het ook heel erg leuk om dat te delen met de mensen op het Meerpad. De kerk is een intergenerationele gemeenschap. Ik tref er Henk en Hetty maar ook kinderen.

Ik houd heel erg van de rituelen in de kerk en van luisteren naar een duidelijk verhaal. Je hoeft er jezelf niet te laten gelden, maar je mag er je bijdrage leveren. Zo'n veilige omgeving waar iedereen redelijk zichzelf is, vind ik heerlijk.

Af en toe wordt mij gevraagd of ik naar de kerk ga. Als ik uitleg waarom, wordt daar vaak positief op gereageerd. Dan kunnen ze zich dat wel voorstellen. Ik denk dat er in ons land een heel grote latente interesse voor zingeving is. De invulling die Essemie eraan geeft, is heel erg eigentijds.

We leven in een tijd waarin het lijkt alsof alles controleerbaar is. Als je dan denkt dat er een Hogere Macht is, vind ik dat een heel ontspannen gedachte. Je leert jezelf kennen en ook relativeren. Dat vind ik heel prettig.

Wat ik ook belangrijk vind, is dat de kerk er voor de buurt is. Het organiseren van het Meerpadcafé was een van de eerste dingen die ik voor de kerk deed.

Daar komen ook mensen uit de buurt op af, zoals er ook mensen uit de buurt in de kerkdienst komen. Dan leren zij de Meerpadgemeenschap kennen en zien zij de kerk als een plek waar niet alleen over God maar ook over maatschappelijke thema's gesproken wordt, los van de waan van de dag. Het idee is ook om mensen uit Noord aan het woord te laten in het Meerpadcafé, zoals de fotograaf Henk Wildschut die een prachtig fotoboek heeft gemaakt over de vluchtelingennederzetting bij Calais.

Ik kom niet uit een kerkelijke omgeving. Maar ik heb wel via een opa, de theoloog en jurist mr. A.W. Kist, een zekere band met godsdienstige vragen. Hij was een van de voormannen van de vooruitstrevende kerkelijke vormingscentra Kerk en Wereld in Driebergen en Oud Poelgeest in Oegstgeest. Je moest volgens hem vanuit de maatschappij naar de kerk kijken. Kist zette zich in voor vernieuwing van kerk en samenleving. In 2014 verscheen de door E. de Jongh geschreven biografie van Kist, *Een vrije vogel met een helder lied*. Ik moet vaak aan hem denken als ik op zondagochtend in het Meerpad zit.

Wytske, Coen Geertsema, Anna, Elisabeth en Julia

Uit de kerkenraad

Kerkdiensten in het Menno Simonshuis – In de kerkenraad werd wederom gesproken over de kerkdiensten in het Menno Simonshuis. Voor komend jaar zijn bijna alle kerkdiensten, die iedere veertien dagen plaatsvinden, weer ingevuld. Dynamo de welzijnsorganisatie die de diverse ruimtes in het Menno Simonshuis gaat verhuren heeft aangegeven dat zij niet verhuren aan religieuze organisaties. Samen met de Zonnehuisgroep zijn we nu op zoek naar een mogelijkheid om de diensten ook in 2019 in het Menno Simonshuis te laten plaatsvinden. Zodra we hier meer over weten informeren we je.

Begroting 2019 – De kerkenraad heeft de begroting 2019 en het jaarverslag 2017-2018 goedgekeurd voor de Algemene Ledenvergadering van 28 oktober 2018. Deze stukken zijn als je dit leest ondertussen besproken op de ALV.

Preek van de Leek – In de vooruitblik is er gesproken over Preek van de Leek, zang en toneel op kerstavond voor jong en oud n.a.v. 200 jaar stille nacht, heilige nacht en in de adventstijd een avond met Carel ter Linden. Mooie activiteiten om naar uit te kijken.

Mennomaal

Op **dinsdag 13 november** is iedereen welkom op het Mennomaal. Singelkerk, Singel 452. tel. 623 45 88.
Ontvangst met drankje vanaf 17.30 uur
Begin maaltijd: 18.00 uur
Tussen hoofdgerecht en toetje: Lien Bos over Benedictijnse spiritualiteit.
Opgeven wel nodig bij een speciaal dieet of vegetarisch.
Kosten: € 5 per maaltijd.
Opgave en informatie via Ina Drukker (642 34 64) of Mieke Krebber (673 19 26).

Ledenbijdrage

De Bijbelkringen en jeugdgroepjes, het Mennomaal en Open Huis, om er maar een paar te noemen, draaien weer volop. Voorbereidingen voor de vieringen in de kerstmaand zijn vergesorderd. Wij zijn er trots op dat er zo veel activiteiten mogelijk zijn. Mede dankzij uw bijdrage. Mocht u zich over uw administratie buigen, wilt u dan denken aan uw ledenbijdrage, voor zover u deze nog niet hebt overgemaakt? Ons bankrekeningnummer is NL11 INGB 0000 141442 t.n.v. Verenigde Doopsgezinde Gemeente Amsterdam). Hartelijk dank!
Ineke Voncken-Zwart, namens de grootboekhouder

Opbrengst collecten in euro's

	2018 (kwartaal 1+2+3)		2017 (kwartaal 1+2+3)	
	Gemeente	Projecten	Gemeente	Projecten
– Singelkerk	4.363,18	4.934,14	3.975,48	4.938,84
– Menno Simonshuis	289,75	451,95	320,45	467,40
– Noord Meerpad	572,69	614,32	668,64	698,95
Totaal	5.225,62	6.000,21	4.964,57	6.605,29
Eigen gemeente + projecten		11.225,83		11.569,86

Opbrengsten collecten t.b.v. projecten 3e kwartaal 2018

– Broederschapscoll. t.b.v. Inloophuis Almere	253,50
– ADS Broederschapscoll. Reisfonds Mennonite World Conference	145,12
– Stichting Stuwkracht 10	194,86
– ADS Stuurgroep Duurzame Ontwikkeling	53,90
– Rampen Wereldwijd collecte 29/7	44,05
– Fonds Bijzondere Noden Amsterdam	210,95
– ADS Broederschapscoll. St. Noorder Vermaning	85,30
– Voedselbank Amsterdam	143,12
– ADS Broederschapscoll. Landelijk Jongerenwerk	136,29
– Jeannette Noël Huis Amsterdam	169,55
– ADS Broederschapcoll. T.b.v. Vredeswerk St. Doopsgezind Wereldwerk	304,60
– Rampen Wereldwijd collecte 30/9 Sulawesi	102,55
Totaal	1.843,79

Preek van de Leek

Met een preek over de liefde opent journalist Femke van der Laan, weduwe van Eberhard van der Laan, op zondagmiddag 4 november de serie Preek van de Leek 2018. De zondagen erop is het de beurt aan oud-NOS-nieuwslezer Noraly Beyer en radio 538-dj Wietze de Jager om als leken de preekstoel te beklimmen van de Doopsgezinde Kerk aan het Singel in Amsterdam.

Voor de Preek van de Leek worden personen gevraagd die in de samenleving van zich hebben laten horen: van theater tot politiek, van dichtkunst tot muziek. Of ze nou gelovig zijn of niet, gepreikt hebben ze nog nooit. Vanaf de kansel leiden ze een eredienst met alle liturgische handelingen die daarbij horen, van votum en groet, het zingen van liederen, verkondiging, gebed tot de zegen. Met de inbreng van hun persoonlijke ervaringen en het kiezen van een Bijbeltekst kunnen ze een stempel drukken op de dienst, maar het samen vieren in de protestantse traditie blijft centraal staan.

De lekenprekers zijn:

4 november: Femke van der Laan
11 november: Noraly Beyer
18 november: Wietze de Jager

Preek van de Leek is een initiatief van Doopsgezind Amsterdam en de Protestantse Kerk Amsterdam. Voor de samenstelling en voorbereiding van de nieuwe editie tekenden de Amsterdamse predikanten Henk Leegte, Bas van der Graaf en Johan Visser. Zij begeleiden de drie leken op weg naar de kerkdiensten die ze naar eigen voorkeuren kunnen invullen.

Aanvang van de dienst 17.00 uur.

Annemieke Klitsie (1948-2018)

Op woensdag 17 oktober namen we in kleine kring afscheid van een markant Gemeentelid, zr Annemieke Klitsie die is gestorven kort na haar 70ste verjaardag. Kleurrijk was ze, direct in de omgang, moeilijk voor zichzelf en haar omgeving, maar voor alles ook een geliefd mens. Ergens in de jaren '90 was Annemieke in de Gemeente binnen komen waaien, in een zeer moeilijke periode van haar leven. Alhoewel, eigenlijk was haar hele leven zeer moeilijk.

Iedereen krijgt in het leven te maken met tegenslag, maar de enorme hoop verdriet, pech en ongeluk die Annemieke te dragen heeft gehad, dat maak je niet vaak mee. Voor een deel van haar ongeluk was ze zelf verantwoordelijk, maar het overgrote deel was botte pech. En zoals zo vaak met het lijden in een mensenleven: er is niet altijd één duidelijke oorzaak aan te wijzen, zoiets is vaak een mengsel van van alles, in de nevelen van het verleden verhuuld.

Aanvankelijk nog op de Karperweg en later op het Singel vond ze iets waar ze steun aan had: een gemeenschap waar ze geaccepteerd werd zoals ze was, waar naar haar werd omgezien, en waar ze heel praktische hulp kreeg om het leven überhaupt te kunnen leven. De namen van onze koster Marcel Alblas en Roon van Maanen moeten hierbij genoemd worden. Marcel omdat hij altijd een luisterend oor voor haar had als ze door de week langskwam bij de kosterij, en koffie kreeg, gezelligheid, en praktische adviezen. Marcel ging ver in zijn zorg, soms nam hij haar mee op stap, een pannenkoek eten in het Amsterdamse Bos, bijvoorbeeld.

En Roon van Maanen zorgde voor haar administratie en financiën, zodat ze een dak boven haar hoofd kon houden, en verzekerd was van geld voor het dagelijks levensonderhoud. Ook hij zocht haar op in haar huis. Daarnaast hield haar buurvrouw Karin trouw een oogje in het zeil, en probeerde ik als predikant haar ook bij te staan.

En hoewel wij alle vier daar een behoorlijke zorg aan hadden, deden we het graag. Ten eerste omdat we samen de zorg droegen, maar vooral ook omdat in haar goede momenten (waarvan er ook vele waren!) het een plezier was om met Annemieke op te trekken. "Never a dull moment." En daarnaast kon ze ook op haar manier zorgzaam zijn, en lief. Toen onze oudste dochter geboren werd borduurde ze een prachtige lap, die ze nota bene liet inlijsten.

Het is Annemieke verdrietig genoeg niet gelukt het contact met haar familie-leden en haar zoon in stand te houden, hoewel ze ook bij hen niet uit hun gedachten is geweest. Haar zoon sprak bij het afscheid ontroerende woorden, wijs en liefdevol, alle pijn en verdriet voorbij. We zullen Annemieke Klitsie nooit vergeten, met alles wat ze was, een mens om van te houden. We zullen nog vaak herinneringen aan haar ophalen.

De nagedachtenis aan Annemieke Klitsie zij tot zegen.

Henk Leegte

Gemeente in beweging

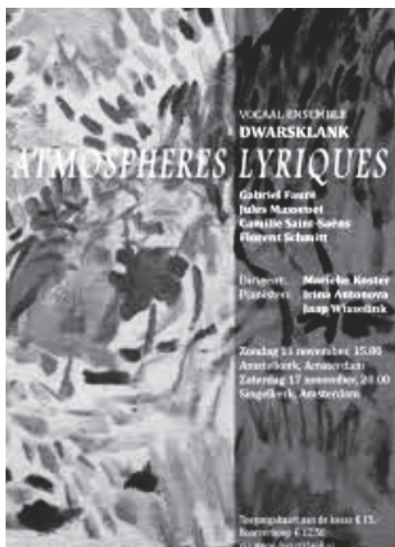
Frans-impressionistisch concert *Atmosphères Lyriques*

Vocaal Ensemble Dwarsklank onder leiding van dirigent Marieke Koster voert in november tweemaal het verrassende Frans-impressionistische concert *Atmosphères Lyriques* uit in Amsterdam. Op het programma staan klassiekers als *Les Djinns* en de *Cantique de Jean Racine* van *Gabriël Fauré*, de speelse *Les chansons des bois d'Amaranthe* van Camille Saint-Saëns en liederen van Jules Massenet. Hoogtepunt zijn de *Chansons à 4 voix*, op. 39 (1905) van de in Nederland zo goed als onbekende Florent Schmitt, vierhandig begeleid op de piano. Het Frans impressionisme heeft zijn hoogtepunt tussen 1870 en 1910.

Uitvoerenden – Vocaal ensemble Dwarsklank onder leiding van mezzosopraan Marieke Koster
Pianisten: Irina Antonova en Jaap Wisselink

Concerten – Zondag 11 november 2018 om 15.00 uur in de Amstelkerk in Amsterdam.

Zaterdag 17 november 2018 om 20.00 uur in de Singelkerk in Amsterdam
Kaartjes aan de kassa 15 euro, in de voorverkoop 12,50 euro; voor gemeenteleden ook € 12.50.
Informatie www.dwarsklank.nl

Zondag 2 december – Cantatedienst – Bach Ensemble Amsterdam

Voor de tweede maal dit jaar zal het Bach Ensemble Amsterdam o.l.v. Paulien Kostense medewerking verlenen aan een kerkdienst in de Singelkerk.

Speciaal voor deze eerste zondag van de advent schreef Johann Sebastian Bach in 1724 de cantate 'Nun komm, der Heiden Heiland', BWV 62.

Het feestelijk begin van het kerkelijk jaar op de eerste advent heeft een hoopvol karakter, het is immers bijna kerst. Tegelijkertijd leidt deze zondag een periode van inkeer en bezinning in. Bach geeft de verwachtingsvolle opening van de cantate dan ook een bescheiden orkestratie, de feestelijke pauken en trompetten worden bewaard tot voor het kerstfeest. Wel wordt de koraalmelodie, die klinkt in de sopraan, ondersteund door een hoorn.

De tekst van de cantate is ontleend aan Maarten Luthers in die tijd overbekende adventskoraal 'Nun komm, der Heiden Heiland', geschreven in 1524. Het eerste en laatste deel volgen letterlijk Luthers tekst, de middelen zijn erop gebaseerd. Luther zelf had in zijn lied een oud-kerkelijke hymne verwerkt, geschreven door Ambrosius, bisschop van Milaan (339 – 397): 'Veni redemptor gentium' ('kom, verlosser der volken'). Dit lied wordt wel beschouwd als het oudste kerstlied ooit geschreven, en ook wij zingen het vandaag de dag: lied 433 in het nieuwe liedboek: 'Kom tot ons, de wereld wacht'.

Aan het begin van de dienst zingt het koor o.l.v. Michiel Meijer 'o Magnum Mysterium' van Giovanni Gabrieli (1557 – 1612).

Het Bach Ensemble Amsterdam staat onder leiding van Paulien Kostense. Solisten zijn Titia van Heyst (sopraan), Eske Tibben (alt), Pablo Gregorian (tenor), Michiel Meijer (bas). Voorganger is Ewoud Roos.

We heten iedereen van harte welkom!
Zondag 2 december, 10.30 uur,
Singelkerk, Amsterdam

Op verhaal komen op het Singel ...

Dinsdag 11 december, 20.00 uur,
Singelkerk ds Carel ter Linden, de twee geboorteverhalen van Jezus.

De bijbel kent twee geboorteverhalen van Jezus, die totaal verschillend zijn: dat van Mattheüs en van Lucas. Zulke verhalen (de bijbel kent er negen) moeten dan ook niet gelezen worden als een reportage van die geboorte, maar willen de betekenis schetsen van het leven van de betrokkene. Beide schrijvers verwerken in hun verhaal (zo'n 50 jaar na Jezus' dood) wat hen persoonlijk in de figuur van Jezus het meest heeft geraakt. Alleen door ze zó te lezen kunnen deze verhalen ons verrassen en ontroeren.

Na afloop signeert ds Ter Linden zijn nieuwste boek, 'Bijbelse miniaturen – hoe de bijbel ons dagelijks leven nog steeds raakt, en wat we daarmee kunnen doen.' En drinken we een glas wijn of sap. Van harte aanbevolen, ook voor uw vrienden en bekenden.

Het Dopers Gesprek Ontmoetingen in de Singelkerk

In het najaar van 2018 is de Amsterdamse Singelkerk weer het toneel van een serie exclusieve ontmoetingen. In de prachtige oude kerkzaal gaan sprekers van naam na een korte inleiding in gesprek met een select gezelschap over wat hen beweegt, op het snijvlak van geloof en samenleving: Het Dopers Gesprek.

Op dinsdag 20 november is televisie-
maakster **Annemiek Schrijver** te gast.
Op woensdag 12 december theoloog en
GroenLinks-senator **Ruard Ganzevoort**.

Entree is kosteloos, maar aanmelden verplicht: er zijn niet meer dan dertig plaatsen beschikbaar. Meld je aan via secretaris@vdga.nl of bel: 020-6246578. Aanmelden is niet vrijblijvend. Wij rekenen op uw komst. Bent u verhinderd, geef dit dan door aan de secretaris. Singel 452 te Amsterdam (nabij het Koningsplein) 20.15 uur - 22.00 uur.

Bezoek aan de Liberaal Joodse Gemeente op vrijdagavond 14 september

Door Hanneke de Graaf

Wilma Menko verzorgde de rondleiding. Nog buiten vertelt ze het e.e.a. over het gebouw; op de gevel staan, in Hebreeuwse letters, twee verzen uit Psalm 16. Een mooi modern, licht gebouw voorzien van kogelvrij glas. Als de sloot aan de rechterkant is uitgediept zal het gebouw omringd zijn door water en op een klein schiereiland staan. Dit alles ter beveiliging. Voor we naar binnen mogen worden onze identiteitsbewijzen en tassen gecontroleerd. Rondom de deur van de kerkzaal is een rand van ruwe stenen; er moet iets onafgemaakt zijn in het gebouw, niets kan immers volmaakt zijn! Aan de rechter lange wand zien we in het midden de voorhang van de tabernakel waarin de Torarollen worden bewaard. Die voorhang is een uit meerdere lagen bestaand wit gordijn. Tijdens feestdagen is de voorhang blauw.

De gazan begint met zingen en heel vaak wordt het refrein meegezongen. De rabbijn heeft geen inhoudelijke preek zoals wij die kennen. Na de dienst schudt men elkaar de hand, met de woorden 'Sabbat Sjalom'. Daarna krijgen we een klein glaasje zoete wijn; en dan koffie en een gesprek met een aantal gemeenteleden.

Een tweede groep heeft op zaterdagochtend 20 oktober een dienst bijgewoond; op 27 oktober heeft Niek de Wilde tijdens een Leerhuis-bijeenkomst gesproken over de betekenis van 'de Sabbat'.

De underdog

Door Erik Maas

Zelf houd ik wel van het supporten van de underdog. Waarom? Eigenlijk omdat het voor mij spannender en rechtvaardiger is. Vanuit de doopsgezinde roots is deze 'omdraaiing' van oudsher ook verankerd in de levensovertuiging. Niet de sterken helpen maar juist de zwakkeren, want die hebben het nodig. Hoe gaaf is het als de eerder afgeschreven persoon toch succes haalt. Of de voetbalclub waar iedereen van zei: "daar hoor je nooit meer wat van", in een keer de titel pakt. Dat is toch een verrassing waar menigeen van staat te kijken. En het bewijst ook dat er veel mogelijk is in de wereld. Wat is afgeschreven hoeft niet gelijk helemaal afgewaardeerd te worden, want je weet dus maar nooit. Uit dit geloof ontstaat vervolgens weer hoop. Want als die ene zwakkere alsnog kan winnen, dan kunnen de anderen die nu niet meedraaien in de grote wereld dus alsnog een keer komen bovendrijven.

In de zomer van 2014 werd het Nederlands voetbalelftal 3e op het WK in Brazilië. Ruim 4 jaar geleden behoorde oranje dus nog bij de laatste vier van de wereld. Je zou het bijna vergeten als je de laatste jaren de sportkranten opensloeg. Nederland kon niet meer voetballen, de eredivisie was een 'Mickey Mouse' competitie geworden en Johan Cruyff was ook nog eens overleden. De Nederlandse competitie was dus helemaal weggezaakt, afgeschreven en zou waarschijnlijk voor lang niet meer meetellen met de echte landen. Toch stond Ajax ruim een jaar geleden nog in de finale van de Europa League. Maar dat was natuurlijk 'geluk' en een 'eendagsvlieg', zo konden we toen veel lezen. Nu wint Ajax in de Champions League van Benfica in een ongekende geweldig gespeelde wedstrijd en staat vervolgens zelfs nummer 1 in de poule. Maar 'we' deden toch niet meer mee? Of is het al 6 keer op rij geluk? Dat lijkt mij in ieder geval sterk.

Even terugkomen bij de doopsgezinde roots, of laten we hem iets breder trekken: de protestanten. In de boeiende serie over de '80 jarige oorlog' op de NPO zie je veel geschiedenis de revue passeren over het ontstaan van Nederland en de nieuwe vormen van religie. In de aflevering over 'geloof' wordt de ontstaansgeschiedenis van het protestantisme besproken. Ik miste alleen wel de beschrijving waar deze groep vervolgens allemaal uit bestaat. Bijvoorbeeld de diversiteit van de 'underdogs' ten opzichte van de grote gereformeerde kerk (zoals deze toen genoemd werd). De underdogs bestonden toen bijvoorbeeld ook uit lutheranen, doopsgezinden en remonstranten. Onze burgemeester Femke Halsema noemde naast de protestanten in haar speech voor de restauratie van de Nachtwacht gelukkig nog wel de remonstranten.

Jullie voelen het waarschijnlijk al aankomen, mijn boodschap voor de komende maand: onderschat de underdogs niet maar ondersteun juist hun karakter en de daarbij horende diversiteit die ons als mensen juist zo interessant kan maken.

Collectebestemmingen November

De collecte in de blauw/zwarte zak is altijd voor de eigen gemeente. De collecte in de rode zak is voor:

Het team

Essemie van Dunné
pastoraal werker in Noord; tevens jeugd- en opbouwwerk Noord
t 06 48 35 07 25
e.vandunne@vdga.nl

Joke van der Heide
jongerenwerk
t 06 17 96 43 71
j.vanderheide@vdga.nl

Henk Leegte
predikant
t 06 45 62 62 70
h.leegte@vdga.nl

Ewoud Roos
predikant
t 06 48 88 35 97
e.roos@vdga.nl

Liliane van der Steur
jeugdwerker
t 06 21 39 75 44
l.vandersteur@vdga.nl

• 4 november – Fonds Bijzondere Noden Amsterdam

De basis van het fonds is de publiek-private samenwerking. Geld gevende fondsen en particuliere donateurs, dienst-/hulpverlenende organisaties, maatschappelijke organisaties en de lokale overheid werken samen met als doel: hulp verlenen aan cliënten in een financiële nood-situatie, waarbij een voorliggende voorziening niet, niet tijdig of onvoldoende beschikbaar is. Rekeningnummer: NL49INGB0000294697
Fonds Bijzondere Noden Amsterdam

• 11 november – Broederschapscollecte t.b.v. de ondersteuning van de Indonesische broederschappen

Rekeningnummer: NL19ABNA0243493886
t.n.v. Alg. Doopsgez. Sociëteit, Amsterdam, inzake Indonesië

• 18 november – Paraguay t.b.v. Hospital Mennonita KM 81

Dit Doopsgezinde ziekenhuis maakt deel uit van een comité van kerken (een vereniging van 31 duitstalige Doopsgezinde kerken in Paraguay). Het ziekenhuis richt zich op de behandeling en verzorging van lepra en tuberculose patiënten en patiënten met HIV / AIDS. De verleende zorg is gedeeltelijk gratis. Andere patiënten worden aangemoedigd om indien mogelijk te betalen voor de zorg. Echter, in veel gevallen hebben patiënten behoefte aan donaties voor behandeling en zorg. De doelstelling van het ziekenhuis is:

- 1-Dankbaarheid tonen aan God en het volk van Paraguay;
- 2-Een plaats zijn waar de naastenliefde zichtbaar wordt;
- 3-Een geweldige kans om het evangelie van Jezus Christus te verspreiden.

De totale begroting van het ziekenhuis bestaat uit bijdragen van kerken, ondersteuning voor speciale projecten van internationale organisaties en vele donaties.

Voor meer informatie www.km81.org

• 25 november – Stichting Kruispost

De Stichting geeft primaire medische hulp aan onverzekerde die tussen wal en schip vallen en mensen in geestelijke nood. De Kruispost probeert haar doel te bereiken door de exploitatie van een medisch centrum in de binnenstad waar gratis medische en psychosociale hulp wordt gegeven. De aard van de hulpverlening is vergelijkbaar met die van een huisartsenpraktijk. Rekeningnummer: NL22ABNA0437295370
St. Vrienden Kruispost

• 2 december – Broederschapscollecte t.b.v. Inloophuis Almere

De missie van het Inloophuis is vanuit kerkelijke betrokkenheid present zijn in de Stedenwijk en een bijdrage leveren aan de verbetering van de leefbaarheid voor buurtgenoten en de andere inwoners van Almere. Rekeningnummer: NL61RABO0321022203
St. Inloophuis Almere

Als u niet in de dienst aanwezig kon zijn en toch iets wilt bijdragen aan het project kunt u dat via het aangegeven bank-rekeningnummer doen.

Kledinginzameling 2018

Zaterdag 13 oktober vond in Amsterdam-Noord en Landsmeer de jaarlijkse kleding-inzameling plaats van de stichting Mensen in Nood. De opbrengst was deze keer 3.000 kilo. Ook het volgende jaar zal in dezelfde periode een kledinginzameling georganiseerd worden voor Mensen in Nood. Bewaar vanaf nu hiervoor kleding. **Kunt u niet wachten tot de volgende inzameling?** Neem dan contact op met Pieter Roemer, tel. 020 - 632 41 02 (na 19.00 uur).

Agenda

November 2018

(kerkdiensten: zie achterkant)

• Zo 4 nov	Preek van de Leek; F. van der Laan	Singelkerk	17.00 uur
• Ma 5 nov	Bijbelgr. Rijpenhof; Henk L. en Joke	Rijpenhof	20.00 uur
• Di 6 nov	Bijbelkring o.l.v. Henk Leegte	Singelkerk	13.30 uur
• Di 6 nov	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Di 6 nov	Bijbelkring Kris o.l.v. Henk Leegte	Singelkerk	20.00 uur
• Za 10 nov	Singelkoor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Zo 11 nov	Preek van de Leek; N. Beyer	Singelkerk	17.00 uur
• Ma 12 nov	Zon'shoffers; Henk L. en Joke v.d. H.	Singelkerk	20.00 uur
• Di 13 nov	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Di 13 nov	Mennomaal; Benedictijnse spiritualiteit	Singelkerk	18.00 uur
• Wo 14 nov	Vredesgroep	Singelkerk	20.00 uur
• Vr 16 nov*	Open kring M. Simons: spreker onbekend Men. Simonsh.		14.30 uur
• Za 17 nov	Atmosphères Lyriques	Singelkerk	20.00 uur
• Zo 18 nov	Preek van de Leek; W. de Jager	Singelkerk	17.00 uur
• Di 20 nov	Boeken rond de Bijbel: Job	Singelkerk	15.00 uur
• Di 20 nov	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Di 20 nov	Dopers gesprek; A. Schrijver; aanm.	Singelkerk	20.15 uur
• Wo 21 nov	Tumtummies; 11plus	Meerpad	18.00 uur
• Wo 21 nov	Randomgroep; geloofsbeziinning	Singelkerk	20.15 uur
• Za 24 nov	Singelkoor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Di 27 nov	Tussenstop; meditatie	Singelkerk	17.30 uur
• Di 27 nov	020 11 16plus	Singelkerk	18.00 uur
• Di 27 nov	Bijbelkring Kris	Singelkerk	20.00 uur
• Wo 28 nov	Bijbelkring Moeders (Van Loonschool)	Singelkerk	20.00 uur
• Do 29 nov	Bijbelaars o.l.v. Ewoud Roos	Singelkerk	10.30 uur
• Za 1 dec	Studiedag DHK	Singelkerk	10.00 uur

* Door veranderingen in het Menno Simonshuis zijn de data van de Open Kring veranderd naar de 3e VRIJDAG van de maand, m.i.v. november.

Kopij voor het volgende nummer vóór **10 november 2018** sturen aan Mieke Krebber
Mail: m.krebber@chello.nl
Adres: Europaplein 89, 1078 GZ Amsterdam (telefoon 020-6731926).

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet op te nemen.

Secretariaat en administratie

Singel 452
1017 AW Amsterdam
t kerk (020) 623 45 88
t secretariaat (020) 624 65 73
t boekhouding (020) 627 70 72
fax (020) 624 44 40
gironummer
NL11INGB0000141442 (VDGA)
website www.vdga.nl
website van de ADS: www.ads.nl

COLOFON

idA, in dit Amsterdam
Maandblad voor geloof
en gemeentelven van
Doopsgezind Amsterdam.

Redactie

Bart Admiraal
Essemie van Dunné
Sjoukje Halbertsma
Joke van der Heide
Karen Lammers
Mieke Krebber (eindredacteur)
Interviews: Dirk Visser

Ontwerp en realisatie

Ontwerpgroep Lâle, www.lale.nl
T (033) 462 46 93

Verzending idA via het secretariaat:
e-mail: secretaris@vdga.nl.

KERKDIENSTEN

	Singelkerk Centrum 10.30 uur	Meerpad Noord 10.15 uur	Menno Simonshuis Buitenveldert 10.00 uur
4 november	Ds H. Leegte	E.M.L. van Dunné**	
4 november 17.00 uur	Preek van de Leek Femke van der Laan		
11 november	Ds E.C. Roos*		E.M.L. van Dunné
11 november 17.00 uur	Preek van de Leek Noraly Beyer		
18 november	Ds H. Leegte	Ds J. van Woerden-Surink *	
18 november 17.00 uur	Preek van de Leek Wietze de Jager		
25 november	Ds E.C. Roos* Gedachtdienst		Gezamenlijk Dienst in de Singelkerk
2 december 1e Advent	Ds E.C. Roos Cantatedienst	E.M.L. van Dunné**	

* Kinderkerk en Kom in de kring ** Kinderkerk en Tienertuin

Lied van de maand

Gekozen door Grietje Gerringa

Lied 952: Waar zou het zijn, dat land van licht

Bij de uitvaart van Annemieke Klitsie zongen we drie voor mij onbekende liederen. De melodieën zijn niet ingewikkeld.

Wat mij het meeste trof was lied 952: *Waar zou het zijn, dat land van licht.*

Een vraag die bij ieder van ons wel eens opkomt.

Wie levert
voor de volgende
idA een lied in?

Waar zou het zijn, dat land van licht

Waar zou het zijn, dat land van licht?
Wie, waar is God, een stem, een naam?
Wie wijst de weg, ik ben al-leen.
Wie helpt mij door het don-ker heen?
Wie neemt mijn hand en leert mij gaan?

Waar zou het zijn, de eeuwigheid?
Wie zal er zijn, wie kent dat land?
Wie schenkt er wijn, wie deelt er brood?
Duurt liefde langer dan de dood?
Ik weet zo weinig, ben zo bang.

Mijn ogen zoeken overkant,
een glimp van wie er voor mij ging.
De zee is diep, de golven hoog.
Wie kleurt voor mij een regenboog?
Begaanbaar pad de verte in.

tekst Margreet Spoelstra
melodie Jos Lamboo